

Χρυσό περιδέραιο
Λεπτομέρεια των Σκυθών ιππέων

σκυθικοί προπομποί

από το Ερμιτάζ στο Μουσείο Ακρόπολης

Η Ελλάδα και η Ρωσία προγραμματίζουν για το έτος 2016 σειρά πολιτιστικών εκδηλώσεων με σκοπό την ενίσχυση των παραδοσιακών δεσμών φιλίας και συνεργασίας. Μέρος των εκδηλώσεων είναι η διοργάνωση αρχαιολογικών εκθέσεων, οι οποίες θα δώσουν την ευκαιρία στο ελληνικό και το ρωσικό κοινό να γνωρίσει σημαντικές πτυχές του πολιτισμού των δύο χωρών. Οι εκθέσεις ξεκινούν με δύο πρόδρομες δράσεις: την παρουσίαση στο Μουσείο Ερμιτάζ, στην Αγία Πετρούπολη της Ρωσίας, του μαρμάρινου αγάλματος της αρχαϊκής Κόρνης 670 από τις συλλογές του Μουσείου Ακρόπολης, και την έκθεση στο Μουσείο Ακρόπολης τριών χρυσών σκυθικών αντικειμένων από τις συλλογές του Ερμιτάζ.

Πρόκειται για δύο αγγεία και ένα κόσμημα, μέρος ενός μοναδικού σκυθικού ταφικού συνόλου, που βρέθηκε το 1830 στον βασιλικό τύμβο Kul Oba, στην Κριμαία. Ο τύμβος χρονολογείται στο δεύτερο μισό του 4ου αι. π.Χ. και περιείχε την ταφή ενός άνδρα, μιας γυναίκας και ενός νεαρού υπηρέτη. Περιείχε ακόμη οστά αλόγων καθώς και πλούσια κτερίσματα, τα περισσότερα από τα οποία είναι έργα ιδιαίτερης καλλιτεχνικής αξίας.

Οι Σκύθες ήταν νομαδικά φύλα που ζούσαν στις στέπες στα βόρεια της Μαύρης Θάλασσας. Ανέπτυξαν στενές εμπορικές σχέσεις με τις ελληνικές αποικίες του Πόντου, από τα εργαστήρια των οποίων προέρχονται τα τρία αριστουργηματικά έργα που παρουσιάζονται στο Μουσείο Ακρόπολης. Σημαντικές πληροφορίες για τη ζωή, τις δοξασίες, τις τελετουργίες και τους μύθους των Σκυθών μας παραδίδει ο Έλληνας ιστορικός Ηρόδοτος, ο οποίος στα μέσα του 5ου αι. π.Χ. επισκέφτηκε ένα μέρος της απέραντης χώρας τους. Ήδη την εποχή του Ηροδότου η ηγετική τάξη των Σκυθών γοητευόταν από την ελληνική φιλοσοφία και τέχνη.

Το **χρυσό περιδέραιο**, *στρεπτόν περιαιχένιον* όπως το ονόμαζαν οι αρχαίοι, βρέθηκε στην κύρια ταφή. Το φορούσε στο λαιμό του ο άνδρας, το σώμα του οποίου είχε εναποτεθεί σε ξύλινη σαρκοφάγο. Αποτελείται από ένα στρεπτό στέλεχος διαμορφωμένο από έξι ελισσόμενα σύρματα, τα άκρα του οποίου απολήγουν σε μορφές Σκυθών ιππέων. Οι μορφές στερεώνονται στο στέλεχος με κυλινδρικό δακτύλιο διακοσμημένο με ανθέμια και σπείρες που τονίζονται με μπλε και πράσινο σμάλτο. Η διακόσμηση των ιππέων θεωρείται μοναδική στο είδος της. Πρόκειται ασφαλώς για προϊόν ελληνικού εργαστηρίου, με θέμα που επιλέχτηκε για να ικανοποιήσει τον Σκύθη ευγενή για τον οποίο προοριζόταν.

Στον ίδιο νεκρό ανήκε και η **χρυσή ομφαλωτή φιάλη**, η οποία βρέθηκε κοντά στην σαρκοφάγο. Ολόκληρη η επιφάνεια του αγγείου είναι διακοσμημένη με ανάγλυφα κοσμήματα: δελφίνια και άλλα ψάρια που αναπηδούν στο νερό, κεφάλια Μεδουσών με ελισσόμενα φίδια στη θέση των μαλλιών, κεφάλια Σκυθών με οξυκόρυφα καπέλα, μέλισσες, κεφάλια κήρων και πανθήρων. Στην αρχαία Ελλάδα οι ομφαλωτές φιάλες χρησιμοποιούνταν για σπονδές. Για τους Σκύθες ωστόσο ήταν αντικείμενα ισχύος, καθώς συνδέονταν με τους τοπικούς μύθους για την καταγωγή των βασιλέων τους από τον Ηρακλή. Σύμφωνα με τον Ηρόδοτο ο Ηρακλής κληροδότησε στον Σκύθη, τον γιο που απέκτησε στην Σκυθία, τον ζωστήρα του, στον οποίο ήταν στερεωμένη μια φιάλη. Ο Σκύθης έγινε ο πρώτος βασιλιάς και από τότε οι Σκύθες βασιλείς συνήθιζαν να κρεμούν στη ζώνη τους χρυσή φιάλη. Οι δύο κρίκοι ανάρτησης που σώζονται στην φιάλη του Μουσείου Ερμιτάζ φαίνεται πως ενισχύουν την παράδοση αυτή.

Το **χρυσό αγγείο** με τις ανάγλυφες σκηνές πολεμιστών βρέθηκε κοντά στη νεκρή. Στην ίδια σκηνή απεικονίζονται δύο Σκύθες που κρατούν δόρατα και κατόπιν ένας τρίτος που τεντώνει την χορδή του τόξου του. Ακολουθεί ένας γονατιστός πολεμιστής που εξετάζει το δόντι συμπολεμιστή του και ένας ακόμη που τυλίγει με επίδεσμο το πληγωμένο πόδι του συντρόφου του. Ο Έλληνας καλλιτέχνης που σφυρηλάτησε το αγγείο αναπαρήγαγε τα σκυθικά νομαδικά ενδύματα και τον οπλισμό με εξαιρετική ακρίβεια. Η παράσταση του Σκύθη που τεντώνει τη χορδή του τόξου σχετίζεται από ορισμένους με τον μύθο που αφηγείται ο Ηρόδοτος, σύμφωνα με τον οποίο τον θρόνο της Σκυθίας θα αποκτούσε εκείνος ο γιός του Ηρακλή που θα κατόρθωνε να τεντώσει το τόξο του πατέρα του.

Χρυσό αγγείο
με σκηνές πολεμιστών

σκυθικοί προπομποί

από το Ερμιτάζ στο Μουσείο Ακρόπολης

11 Μαρτίου - 2 Οκτωβρίου 2016